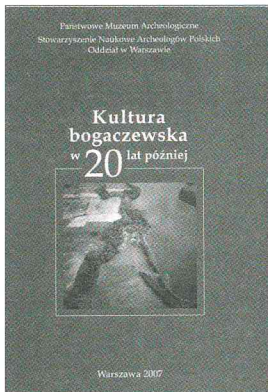


**KULTURA BOGACZEWSKA W 20 LAT PÓŹNIEJ.** Materiały z konferencji, Warszawa, 26–27 marca 2003 (pod redakcją Anny Bitner-Wróblewskiej). Warszawa, 2007. – 520 p. (= Seminarium Bałtyjskie. Tom I, redakcje serii: A. Bitner-Wróblewska, W. Brzeziński, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). *Knygos leidėjai:* Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich, Oddział w Warszawie.



2008 metų vasario mėn. Valstybiniame archeologijos muziejuje Varšuvoje įvyko Bogaczewo kultūros tematikai skirto straipsnių rinkinio „Kultura bogaczewska w 20 lat później“ pristatymas. Šis leidinys – tai 2003 metais vykusios to paties pavadinimo konferencijos („Bogaczewo kultūra po 20 metų“) medžiagos publikacija.

Naujos knygos pristatymo metu kalbėdami muziejaus direktorius dr. W. Brzeziński ir konferencijos organizatorė dr. A. Bitner-Wróblewska vėl sugrįžo prie konferencijos idėjos. Bogaczewo kultūros pavadinimą į mokslinę literatūrą įtraukė Varšuvos universiteto prof. hab. dr. W. Nowakowski, kuris 1983 metais apgynė disertaciją „Bogaczewo kultūra Mozūrijos ežeryne nuo vėlyvojo ikiromėniškojo periodo pabaigos iki senosios vėlyvųjų romėniškųjų įtakų laikų fazės. Chronologinės-kultūrinės analizės bandymas“ („Kultura bogaczewska na Pojezierzu Mazurskim od schyłku późnego okresu przedrzymskiego do starszej fazy późnego okresu wpływów rzymskich. Próba analizy chronologiczno-kulturowej“). Būtent W. Nowakowski išsky-

rė ir apibrėžė šią kultūrą kaip archeologinių duomenų bei jų tarpusavio ryšių visumą, o pavadinimui sutartinai panaudojo vieno būdingiausių aptariamojo laikotarpio Mozūrijos kapinyno *Bogaczewo* vietovėje vardą. Bogaczewo kultūros paminklus palikę žmonės siejami su baltais. Lietuvos archeologijos tyrinėtojams Bogaczewo kultūros, kuri apima įpiečiausią baltiškąją arealą romėniškuoju laikotarpiu, studijos yra ypač aktualios – kitos archeologinės baltų kultūros grupės gali būti apibrėžtos kaip savitos tik kuo išsamiau susipažinus su kiekvienos kaimyninės srities ypatumais ir tam tikrais bendrais visoms baltų grupėms bruožais. Vakarų baltų kultūrinės klasifikacijos istoriją ir problemas, mokslinių tyrimų kelią iki Bogaczewo kultūros išskyrimo, šandienines tolesnių tyrimų gaires įvadiniuose knygos straipsniuose pristatė profesoriai J. Okulicz-Kozaryn ir W. Nowakowski.

2003 m. kovo 26–27 dienomis vykusios konferencijos metu buvo plačiai aptarti įvairūs su Bogaczewo kultūros problematika susiję klausimai, stengtasi kuo daugiau pateikti įvairiausios naujos medžiagos – nuo pavienių svarbių radinių iki platesnių analizių ir apibendrinimų, naujos tyrimų metodikos ar krypties pristatymo. Po sveikinimo žodžių ir įvadinių pranešimų konferencijoje vyko teminės pranešimų sesijos: „Bogaczewo kultūros genezės problema“, „Naujas žvilgsnis į senas problemas“, „Bogaczewo kultūra ir jos kaimynai“. Jose vyko įdomios diskusijos, pranešėjams pateikiant klausimus ar pradėdant pačių klausiančiųjų diskusiją. Tokie karšti mūsų kolegų lenkų debatai ir polemikos kultūra yra tikrai sektinas pavyzdys. Kita vertus, labai svarbu, kad visos diskusijos buvo įrašinėjamos, vėliau šifruojamos ir išspausdintos konferencijos knygoje. Galima įsivaizduoti, kokį titanišką darbą atliko konferencijos organizatoriai ir knygos leidėjai, rengdami spaudai diskusijų

dalį, kuri yra labai svarbi tuo, kad galima cituoti autorių mintis, išvalgas, laikui bėgant atsekti mokslo idėjų raidą. Būta ir santykinai „tyliosios“ konferencijos dalies – vadinamųjų posterių (trumpų pranešimų-sienlaikraščių) sesijos. Čia pristatyti atskiri radinių tipai ar kapų kompleksai, naujausių Bogaczewo kultūros paminklų tyrinėjimų medžiaga ar archyvinių duomenų analizė, fotografijos iš oro metodai ir jų reikšmė archeologinės informacijos sistemų kūrimui. Ta pati konferencijos struktūra vyrauja ir knygoje – atskiras skyrius skirtas posterių medžiagai.

Tomo redaktorė A. Bitner-Wróblewska įžanginiame žodyje paaiškino, kad konferencijos medžiagos leidyba ilgiau užtruko ir dėl redakcijos siekio surinkti visų pranešėjų tekstus, o toji užduotis buvo nelengva. Pateiktų darbų apimtis nebuvo ribojama, todėl redakcijai darbo tikrai netrūko, ir solidi knygos apimtis tai liudija. Gaila, kad knygoje nerasime teksto apie Bogaczewo kultūros elementus Semboje (toks pranešimas buvo

pristatytas konferencijoje), tačiau skyriuje, skirtame Bogaczewo kultūros ir kaimyninių sričių santykiams, yra Lietuvos archeologijai ypač aktualus G. Grižo ir A. Bitner-Wróblewskos straipsnis apie Bogaczewo kultūros keramikos radinius Pietų Lietuvoje. Greta – M. Bertašiaus publikacija apie Bogaczewo kultūros ir Vidurio Lietuvos regiono gyventojų tarpusavio ryšius. J. Andrzejowskio ir A. Cieślinskio darbas apie vakarų baltų (Bogaczewo ir Dollkeim-Kovrovo kultūrinių arealų) ryšius su kaimynais germanais savo pavyzdžiu siūlo imtis panašių palyginamųjų studijų Lietuvos archeologijos kontekste. Galiausiai kiekviena publikacija yra svarbi mūsų mokslui, nes Bogaczewo kultūros areale vykę įvairūs reiškiniai negalėjo būti visiškai izoliuoti nuo atoveiksmių šiaurės rytuose. Neabejotinai aptariama knyga jau yra ir bus skaitoma Lietuvoje, o joje publikuoti atradimai ir idėjos taps inspiracijų šaltiniu tiek archeologijos studentams, tiek dėstytojams ir mokslininkams.

*Rasa BANYTĖ-ROWELL*